

Uitwerking

Vernieuwingen in onze liturgie...

Aad van Zuijlekom

Een moslim viert zijn offerfeest. Zeventig dagen na de ramadan wordt er een schaap geslacht. Het vlees wordt gedeeld met familie en burens, maar ook met armen. Bij het offerfeest bepaal je jezelf en elkaar bij de bereidheid alles op te offeren aan Allah zoals ook Ibrahim daartoe bereid was toen hij zijn zoon offerde.

Moslims offeren nog steeds. Waarom wij niet? Of...?

De offerdienst in Israël was indrukwekkend. Je moet je voorstellen dat er door jou of door je vader een eigen dier geofferd werd. Je zag het gebeuren: de priester die dat beest, jouw beest, de keel doorsneed. De vlammen op het altaar. De lucht. Indrukwekkend. Wat een liturgie! En dan krijg je Christus. Wat een veranderingen in de liturgie: ongekend. Israël maar denken dat ze de beste liturgie ter wereld hadden. Komt daar een man uit Galilea vertellen dat het daar helemaal niet om gaat. Maar dat het om Hem gaat. De Here Jezus laat weten dat het geen pas geeft dat ze van het huis van zijn Vader een markt hebben gemaakt (Joh. 2:16). Hij maakt duidelijk dat het om Hem gaat: 'Breek deze tempel maar af, en Ik zal hem in drie dagen weer opbouwen' (vs. 19). Hij sprak toen over de tempel van zijn lichaam. 'Na zijn opstanding uit de dood herinnerden zijn leerlingen zich dat Hij dit gezegd had, en zij geloofden de Schrift en alles wat Jezus gezegd had' (vs. 21v).

Nederlandse Geloofsbelijdenis, artikel 25

Wij geloven dat de schaduwachtige eredienst van het oude verbond en de gebruiken die door de wet waren voorgeschreven, met de komst van Christus hebben afgedaan en dat zo aan al deze schaduwen een einde is gekomen. Daarom moeten de christenen die niet langer handhaven. Toch blijft voor ons de waarheid en de inhoud ervan in Christus Jezus, in wie zij hun vervulling hebben...

Later heeft Paulus het over de schaduwen van het Oude Testament (Kol. 2:17), terwijl *Christus de werkelijkheid is*. Al die offers, ze gaven wel *een beeld* van de verzoening. Maar bloed van stieren en bokken kan mensen onmogelijk bevrijden van hun zonden (Heb. 10:4). Alleen Christus verzoent echt. Hebreeën 10:11 en 12: 'De priesters blijven dagelijks hun dienst verrichten en steeds opnieuw dezelfde offers opdragen die de zonden nooit teniet kunnen doen; terwijl Hij, na zijn eenmalig offer voor de zonden, voorgoed zijn plaats aan Gods rechterhand heeft ingenomen.'

Christus: Hij is de tempeldienst in eigen persoon. Toen Hij zijn offer aan het kruis bracht, zorgde Hij voor de toegang naar God. Het gordijn in de tempel scheurde. De weg naar God lag open. Wie nu nog achter Christus teruggaat en een ouderwetse tempeldienst wil, hangt in feite dat gescheurde gordijn weer op.

Een nieuwe liturgie

Joodse mensen konden de vernieuwing in de liturgie die er met Christus kwam, niet meemaken. Zouden wij het hebben kunnen meemaken?

Je kunt de vraag ook anders stellen: *wat doet die nieuwe eredienst met ons?*

Paulus schrijft een brief aan de kleine, christelijke kerk in Rome. Die christelijke gemeente leeft in de schaduw van de synagoge. Voor die jonge christenen was het een vraag: hoe bestaat het? Het geloof komt bij Israëls God vandaan. Christus kwam uit het volk van Abraham. Maar Abrahams kinderen geloven niet eens in de Christus... Hoe bestaat dat? En dat zij nu als kleine, christelijke gemeente wel de Christus mogen kennen en dienen... Paulus zegt er veel van in zijn brief. Daar gaan we nu allemaal aan voorbij. Maar ik wijs even op Romeinen 12:1 en volgende. Paulus wijst op de ware eredienst voor ieder die deelt in Gods barmhartigheid. Wat is die ware eredienst? Wel, dat je jezelf als een levend, heilig en God welgevallig offer in zijn dienst stelt. Niet jezelf aanpassen aan deze wereld. Maar veranderen door je gezindheid te vernieuwen. En zo ontdekken wat God van je wil.

In Romeinen 9:4 noemde Paulus de tempeldienst als een van de voorrechten van het Joodse volk. Een ander voorrecht was dat God hen als zijn kinderen had aangenomen. Dat hoor je heel het Oude Testament door. Abrahams kinderen waren bevoorrecht. Zij mochten leven in Gods licht. Heel anders dan de heidenen die tastten in het duister als het ging om wat hun grillige goden wilden. Maar het trieste is: ondanks alles wilde Gods oude volk niet mee in de nieuwe liturgie die met Christus kwam.

En in die situatie mocht de jonge christelijke kerk laten zien hoe hun leven voor God een nieuwe en aantrekkelijke eredienst was. De ware eredienst. Een rationele, doordachte. In de christelijke kerk heb je gelovigen die nadenken over hun eredienst. Niet alleen over de liturgie in de kerk. Nee, ze denken na over heel hun leven. Over hun levensstijl. De oriëntatie op Gods barmhartigheid levert een nieuwe levensstijl op. Een eredienst waarvan een boodschap uitgaat in de richting van Gods oude volk. Die machtige synagoge. Opdat zij jaloers wordt (Rom. 11:14).

Offers vandaag

Offers vandaag: je kunt denken aan een heilige levensstijl. In mijn eerste bijdrage noemde ik dat het boek in Leviticus in de Hebreeuwse Bijbel 'en Hij riep' heette. Deze God die ons riep, Hij roept ons op tot een heilig leven (Lev. 19:2). Juist omdat God heilig is, zullen wij ook heilig zijn (1 Petr. 1:15v). Die heilige levensstijl kan door Petrus ons priesterschap genoemd worden (1 Petr. 2:5). Een levensstijl waarin je geestelijke offers brengt en je niet schuldig maakt aan bedrog, jaloezie, kwaadsprekerij enzovoorts. Een christen vandaag is dankoffer in eigen persoon. Daar varen anderen wel bij. Ik geef enkele voorbeelden.

- Door het huldebetoon van onze lippen die zijn naam prijzen, ononderbroken (Heb. 13:15). Dan kun je denken aan de kwaliteit van onze lof op God, onze muziek in de kerk (en thuis?!). Je kunt ook denken aan de manier waarop wij ons ervoor inzetten goed van Christus te spreken. Trouw in (aan) onze belijdenis (vgl. 10:23).
- We zagen hoe een offer in het Oude Testament een God welgevallige reuk was. De Heer genoot daarvan. Dat komen we ook in het Nieuwe Testament tegen: als Paulus zijn brief aan de Filippenzen schrijft, zit hij in de gevangenis. Hij krijgt daar iets van een overlevingspakket van de gemeente van Filippi. En dan zegt hij: dit is een geurig en aangenaam offer dat God behaagt (Fil. 4:18).

- Dezelfde gedachte vinden we in Hebrëëën 13:16: ‘En houd de liefdadigheid en de onderlinge solidariteit in ere, want dat zijn offers waarin God behagen scheidt.’ Liefdadigheid en onderlinge solidariteit. Denk daar eens over na in een tijd waarin we de pijn voelen van kerken die verkrumelen. Mensen die overgaan naar andere kerken... Solidariteit? Geurige offers?
- Spreken over offers in een tijd waarin we vaak spreken over missionair kerk zijn. Dan kun je ook eens denken aan 2 Korintiërs 2:15v: ‘Wij zijn de wierook die Christus brandt voor God, zowel onder hen die worden gered als onder hen die verloren gaan. Voor de laatsten is het een onaangename geur die tot de dood leidt, voor de eersten een heerlijke geur die leven schenkt.’

Wierook totdat Christus komt

Op één offer uit het Oude Testament wil ik nog wijzen. Het wierookoffer. In het heilige stond er een apart altaar voor. Daar werd de wierook gebrand. Elke morgen en avond moest de priester het branden (Ex. 30:7v). Wierook van bijzondere samenstelling: het mocht niet worden nagemaakt (Ex. 30:34-38). Je mocht het niet voor jezelf maken. De wierook was een bijzonder symbool voor het gebed tot God. De priester mocht niet verder dan het heilige. Daar brandde hij de wierook. De geur van die wierook kwam echter wel achter het gordijn, tot waar de Heer troonde op het verzoendeksel.

We zien in het Nieuwe Testament hoe de priester Zacharias het reukwerk offert (Luc. 1: 8v). Hoe er dan een engel van de Heer aan Zacharias verschijnt die zegt: ‘Jouw gebed is verhoord.’ Bij dat gebed moet je niet denken aan het persoonlijke gebed van Zacharias en Elisabet om een kind. Denk liever aan het gebed dat Zacharias bidt met het offeren van het reukwerk: een gebed om verlossing. Een gebed om de verlosser. Dát gebed wordt verhoord. Zacharias gelooft dat nog niet. Zijn ongeloof verlamt zijn priesterschap. Hij kan ‘na de dienst’ het volk niet eens zegenen (Luc. 1:22). Toch verhoort de Heer zijn gebed. En Lucas sluit zijn evangelie af met de redder die als de grote priester van zijn volk zijn volk zegent als Hij naar de hemel gaat (Luc. 24: 50).

Ook in het laatste bijbelboek kom je die wierook nog tegen: de 24 oudsten die de kerk van Oud en Nieuw Testament vertegenwoordigen dragen ieder een schaal vol reukwerk. En de verklaring staat erbij: die schalen vol reukwerk, dat zijn de gebeden van de heiligen (Op. 5:8). Reukwerk: het gebed om de komst van Gods rijk. Gebeden die een enorme uitwerking op aarde blijken te hebben. Openbaring 8:3-5: donderslagen, groot geraas, bliksemschichten en een aardbeving. Het gebed om de komst van Gods rijk maakt veel los.

Wie zijn leven voor zichzelf wil houden, zal het verliezen. Wie zijn leven aan de Heer wil wijden, ontvangt het. Eeuwige toewijding. Een koninkrijk van priesters die als koningen heersen op aarde (Op. 5:10). Zo had de Heer het al bedoeld toen Hij zijn volk uit Egypte redde (Ex. 19:5v).

Literatuur

Dr. Jochem Douma, *Van Egypte naar Kanaän* (Gaan in het spoor van het Oude Testament), Kok Kampen, 2004.

M.J. Mulder (red.), *Bijbels Handboek I*, Kok Kampen, 1981, p. 489v.

Dr. A. Noordtjij, *Korte Verklaring op Leviticus*, Kok Kampen.

Ds. Joh. de Wolf, *Schaduw van het Licht. Bijbelstudie over het boek Leviticus*, De Vuurbaak Barneveld, 1989.

W. Triemstra, 'Want Mozes heeft van Mij geschreven' in: G. Zomer (red.), *Komende tot leven*, Oosterbaan & Le Cointre Goes, 1977.

W.H. Gispen, *Bijbelse Encyclopedie*, Kok Kampen, 1998.

Bijbelse Encyclopedie, cd-rom, Internationale Bijbel Bond Amerongen, 2006. Diverse verklaringen op de Nederlandse Geloofsbelijdenis, artikel 25.

Diverse bijbelverklaringen.

Verwerking

1 In de kerken die door de zending op Irian zijn gesticht werden gemeenteleden verplicht de tienden af te dragen als bijdragen voor de kerk. Hoe staan wij daarin?

Werkvorm:

- Vorm groepjes van 4-5 personen.
- Ieder beantwoordt voor zichzelf deze vraag op een vel papier.
- Geef vervolgens het papier door aan degene die naast je zit.
- Die leest wat de ander geschreven heeft en schrijft daar een reactie op.
- Geef vervolgens weer door en herhaal dit tot ieder zijn eigen blaadje terug heeft.
- Bespreek één voor één de resultaten van de schrijfronde.
- Zorg er met elkaar voor dat alle papieren besproken worden. Let goed op de tijd!

2 Bespreek artikel 25 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis

Werkvorm:

- Geef een kopie van deze tekst en laat ieder dit voor zichzelf lezen en met behulp van tekens aangeven wat hij/zij ervan vindt.
- Een ? als iets onduidelijk is: je begrijpt het niet.
- Een ! als er een lichtje gaat branden: nu begrijp je het!
- Een → als een gedeelte je raakt.
- Onderstreep wat volgens jou de kern van het artikel is.
- Bespreek in kleine groepjes punt voor punt waar tekens geplaatst zijn.
- Bespreek met elkaar de volgende vragen:
  - a Doen wij iets met de woorden van de tweede alinea?*
  - b Hoe zouden wij er inhoud aan kunnen geven?*

3 Christus is de tempeldienst in eigen persoon

Werkvorm:

- Schrijf deze stelling op een bord of een vel papier.
- Schrijf de reactie of mening van de leden van de groep erbij.
- Rangschik verwante opmerkingen naar onderwerpen om te bespreken.
- Bespreek daarbij ook onderstaande vraag:
  - Wat vind je van de gedachte dat er nog eens een tempel in Jeruzalem zal verrijzen?*
(bijvoorbeeld op grond van de profetieën van Ezechiël)

4 Een christen vandaag is dankoffer in eigen persoon

Bespreek de teksten die bij de vier voorbeelden in het artikel onder *Offers vandaag* worden genoemd.

Werkvorm:

- Verdeel de groep in vier kleine groepjes.
- Laat elke groep één voorbeeld bespreken.
- Probeer concrete uitingen van een dankoffer te formuleren om komende tijd uit te voeren.
- Geef een volgende keer gelegenheid de ervaring hiermee uit te wisselen en elkaar te steunen/bemoedigen.